

ILLUSZTRÁCIÓSorozat PILINSZKY JÁNOS MESÉIHEZ

A meséről

Pilinszky János meséje viszonylag rövid, prózavers formájú teli népmesei elemekkel. Hanglejtése derengő, homályos, álomszerű, végtelenül melankólikus. Letisztult és egyszerű, s közben mélyen megrázó. A végén nincs feloldás, megfoghatatlan hidegség marad.

Technika

A célom az volt, hogy a vers atmoszféráját alátámasszam, hogy áthatóbbá, mélyebbé, még átélhetőbbé tegyem.

Először kézzel rajzoltam és anilin festékkel, tussal és akvarellal festettem illusztrációkat hozzá. Színvilágukat a hideg kékeszöldek jellemzik. Csúcsára állított négyzet formájú kivágásba komponáltam a rajzokat, ami izgalmas tervezési feladatot adott. Nagyon tetszett és kifejezőnek éreztem, hogy egy eleve labilis kompozíció van kiegyensúlyozva, de közben azt az érzést kelti, hogy ez csak pillanatnyi, hogy kicsi változás is felborítana mindent. Kilenc illusztrációt készítettem ezzel a technikával.

Japán típusú könyvbe kötöttem őket. Minden oldalpár bal oldalára került a mese négyzet formájú szövegdobozba, fehér alapon fekete betűvel. A szöveghez Museo fontot használtam, mert úgy éreztem, a finom, letisztult ívei illenek a könyv képi világához. Az illusztrációkat sötétzöld háttérre raktam, így olyan hatást értem el, mintha egy keretben lennének, vagy egy lukon néznénk be rájuk. A könyv zöld szalagokkal zárható.

Mikor elkészült, úgy éreztem, ez még nem az igazi, még nem az, amit kerestem, ezért szerettem volna tovább gondolni az illusztrációkat.

„Jókor jössz, Kisfiú – mosolygott – látom, messziről érkezel. Tükörország határán túlról, onnét, hol nap világít, csillagok ragyognak. Talán tudnál segíteni nekem, főlágyni a tére való hasábfát.”
Azzal baltát nyomott kezébe, s a ház mögé vezette.
A hasábfát, mint a papírt, oly könnyedén váltak ketté a Kisfiú baltacsapásai alatt. Mivel kis hósnak földi ereje, akár egy óriásé, akkorának bizonyult Tükörország elvarázslott, visszefénylő és súlytalanabb féltálmáiban.
„Köszönöm segítségéd, Kisfiú – hálálkodott az öregasszony – Jókor jöttél Tükörországba. Királyunk leánykájára nagybeteg. Erőd talán megmentheti! És megmutatva a helyes utat, ily szavakkal zárta beszédét: „Ha jól kilépsz, hamarosan megérkezel a palotába. Sok-sok sikert és jó utat kívánok.”
A királyi vár minden földi álomnál szebb volt. Szebb volt minden rajznál, mit színes ceruzával vagy akár színes krétával megrajzolhatunk papírosra, palatáblára.

Wayang

A wayang az ősi jávai báb- és árnyjátéktípusok összefoglaló neve. A vajangbábok prototípusa a wayang kulit: bőrből csipkésen kivágott, átlyuggatott, gondosan kifestett árnyfigura. A X. század előtt kialakult forma eredete a thalubomalata nevű dél-indiai bábfajtára vezethető vissza. Az árnyjáték művészete feltehetően a hinduizmussal együtt került Jáva szigetére.

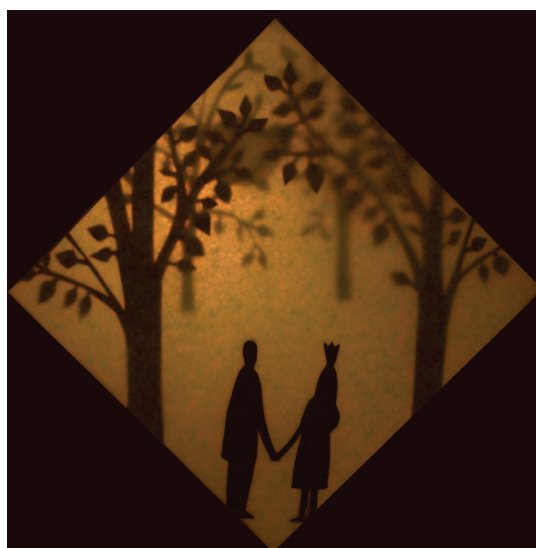
A vajangbábokkal előadott színművek mitológiai témájúak. A szertartásos előadások éjféltől kezdődnek, és hajnalig tartanak. A nézők egy része a dalang (bábmester) mögött ül, vagyis hátulról látja az előadást, de az igazi műértők szívesebben szemlélik a vászonra vetülő árnyak mozgását.

A nézők egy része a dalang (bábmester) mögött ül, vagyis hátulról látja az előadást, de az igazi műértők szívesebben szemlélik a vászonra vetülő árnyak mozgását.

A Hopp Ferenc Kelet ázsiai Művészeti Múzeumban találkoztam a jávai wayang árnyjátékkal, és nagyon megihlettek a hatások, amiket létre tudnak hozni. Nagyon közelinek éreztem az átetszőséggel, levegővel, távolsággal való játékukat ahhoz, amit a Pilinszky meséhez szerettem volna csinálni.

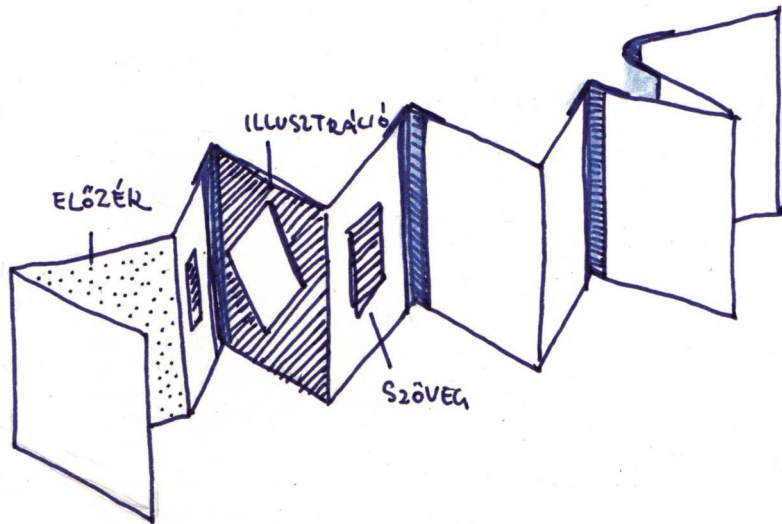
Technika 2.

Az árnyjátékos illusztrációkhoz sokmindent megtartottam a már kész rajzokból. A kompozíciók szinte azonosak. A rajzokat úgy alakítottam át, hogy alkalmasak legyenek papírkivágásos technikára. A képeket síkokra bontottam és különböző színű papírokból kivágtam őket. A rétegek közé pauszokat és selyempapírokat ragasztottam. Különböző erősségű és minőségű fényforrásokkal kísérleteztem. Így hoztam létre egy fotósorozatot.

A könyv

Az új illusztrációk felhasználásával két könyvet csináltam. Az egyik az első változathoz hasonló japán típusú kötéssel készült. Ez azt jelenti, hogy a könyv lapjai elől nem válnak el, hanem hajtvá vannak. A gerinc részt összevarrtam, így levegős-lebegős hatást értem el. Ebben a fotózott illusztrációkat használtam.

Szerettem volna egy interaktívabb, a felhasználót jobban bevonó változatot is készíteni. Ebben az eredeti illusztrációk jelennek meg, még hozzá úgy, hogy a rétegek között is lehet lapozgatni, így különböző hatásokat hozhat létre maga az olvasó is. Formájában nagyon hasonló a másik változathoz, de ennek kemény táblája van, mert az illusztrációk védelemre és tartásra szorulnak. Ebben a könyvben már szinte alig használtam fehérét, minden tört, a középtónus körüli tartományban mozog. Ezzel is a homályos, ködös hangulatot szerettem volna erősíteni.